

Notícies i Comentaris

El mecenatge de Rothschild. Trenta milions per a un Institut de biologia físico-química.

Edmond de ROTHSCHILD acaba d'atorgar a la Fundació científica creada i sostinguda per ell d'alguns anys ençà un donatiu de trenta milions de francs destinat a la construcció i funcionament d'un gran Institut de Biologia físico-química.

M. Paul APPELL, president de la Fundació esmentada ha fet recentment la innovació del gest de Rothschild a l'Acadèmia de Ciències i ha explicat les finalitats assenyalades a l'Institut en projecte.

Aquesta organització, per bé que del tot independent de l'Institut Pasteur, en serà un complement en la tasca d'estudiar els mecanismes dels fenòmens de la vida. Mentre que l'Institut Pasteur realitza tan magistralment aquestes investigacions en el camp de la microbiologia, el nou Institut tendirà a l'acompliment d'una tasca que no havia estat encara empresa amb els medis importants que Rothschild li ha assignat: és la col·laboració estreta dels físics, químics i biòlegs per estudiar els problemes que plantegen les diverses qüestions fisiològiques. Amb aquesta finalitat, prenent com a directives generals les doctrines de Claude BERNARD sobre el determinisme físico-químic de la vida, hom s'esforçarà per continuar l'obra del gran psicòleg.

La coordinació de les tasques del nou Institut ha estat encomanada a M. Jean PERRIN, premi Nobel de física; M. JOB, professor de química a la Sorbona; M. André MAYER, professor de Fisiologia al Col·legi de França, i M. Pierre GIRARD, conegut pels seus treballs relatius a la influència dels plombs sobre els tumors cancerosos.

Distinció a Sir J. J. Thomson.

La *Société Française des Electriciens* ha atorgat a aquest il·lustre savi anglès, la Medalla Mascart, distinció creada per l'esmentada Institució per recompensar els savis i enginyers de tot el món, les investigacions dels quals els facin creditors al públic reconeixement.

Aquest fet donarà oportunitat als homes de ciència de França, per tributar una cordial manifestació de simpatia i respecte al venerable Sir J. J. THOMSON. A aquest efecte l'acte del lliurament de l'esmentada medalla, que tindrà lloc el proper dia 3 de juny, a l'amfiteatre de física de la Sorbona, revestirà inusitada solemnitat.

Memòries Patxot.

S'ha publicat la convocatòria del Sisè concurs 1927, en el qual s'assigna un premi de 5.000 pessetes. El tema assenyalat és:
Estudiar l'estabilitat de les actuals construccions catalanes, considerades sota el punt de vista sísmic

El veredictes es publicarà el dia 8 de maig de 1929.

Els treballs s'hauran de presentar, escrits en català i signats per l'autor, al carrer de la Cucurulla, núms. 1 i 3, abans de les vuit del vespre del dia 31 de desembre de 1928.

Aquest concurs es regirà per les següents ordinacions:

- 1.ª Els treballs que es presentin han d'ésser escrits en català, originals i inèdits.
 - 2.ª El premi d'aquest sisè concurs és de 5.000 pessetes, que podran partir-se, si ho decideix el Jurat; emperò no pas en quantitats inferiors a 2.000 pessetes.
 - 3.ª El Jurat serà format per dos especialistes i el fundador d'aquests concursos.
 - 4.ª Dit Jurat tindrà la facultat de no adjudicar el premi si no considera prou meritoris els treballs que concorrin.
 - 5.ª Els treballs s'han de presentar, signats per l'autor, a Barcelona, carrer de la Cucurulla, núms. 1 i 3, abans de les vuit del vespre del dia 31 de desembre de 1928.
 - 6.ª El veredictes es publicarà en la diada del 8 de maig de 1929.
 - 7.ª Els treballs premiats esdevindran propietat d'En Rafael Patxot i Jubert, el qual tindrà exclusivament el dret de publicar-los, i els autors vindran obligats a complir les formalitats necessàries per al Registre de la Propietat intel·lectual.
- Aqueix dret de propietat comprèn el dret de traducció i la prohibició d'incloure, sense autorització, el treball premiat en col·leccions d'*obres completes* de l'autor.
- 8.ª Si el fundador d'aquestes "Memòries" no procedís a l'edició dintre els *dos anys*, a comptar del dia del veredictes, s'entendrà que l'autor pot fer una sola edició del seu treball per compte d'ell mateix i en una sola llengua, sense perjudici que pugui publicar-lo també, el fundador d'aquestes "Memòries" sempre que vulgui.

* * *

També s'ha fet públic el veredictes del Quart Concurs 1925, en el qual han estat presentats a concurs els següents treballs:

- a) *Distribució de la claror del cel i claror del zenit a Barcelona*, per Manuel Alvarez-Castrillón.
 - b) *Física atmosfèrica aplicada a Catalunya*, pel Dr. Marcel Chevalier.
 - c) *Assaig d'establiment del règim pluviomètric de Catalunya*, per Joaquim Febrer.
- Estudiats els quals, el Jurat considera dignes d'ésser premiats els treballs dels senyors Alvarez-Castrillón i Febrer. Per mor d'això, la *Institució Patxot* ofereix un premi supletori, i l'adjudicació del present concurs es fa en aquesta forma:
- Premi de 5.000 pessetes* a la monografia d'En Joaquim Febrer.
- Premi de 4.000 pessetes* a la monografia d'En Manuel Alvarez-Castrillón.

El centenari de Marcellin Berthelot

Han començat ja, amb una imponent manifestació oficial a la Sorbona, els actes commemoratius del naixement d'aquest savi eminent. Entre els homes del segle passat als quals més deutora és la ciència, figura en primer terme aquest químic, el nom del qual va lligat a un gran nombre de fites glorioses del procés ascensional de la química moderna, entre les que cal esmentar preferentment els primers passos en el camí de la síntesi dels compostos orgànics.

CIENCIA en el seu número d'octubre posarà de manifest la seva adhesió

a l'homenatge iniciat, mitjançant la publicació de diversos treballs destinats a enaltir la memòria de Marcelin BERTHELOT i a estudiar la seva obra.

Així mateix tindrà al corrent els seus lectors dels actes més importants del centenari.

L'or a Alemanya

La presència d'or ha estat assenyalada recentment a Silèsia. A aquest propòsit es recorda que Alemanya ha tingut ja explotacions auríferes, especialment prop de Goldkronach (Fichtelgebirge). Els testimonis relatius a aquesta qüestió es remunten fins al segle XIV. També s'ha trobat or en altres regions: Reichmannsdorf i Goldistal a Turíngia; Wüschendorf i Reichenstein a Silèsia; Schneeberg, Reichenau i Hohenstein-Ernstthal a Saxònia. Alguns rius d'Alemanya porten també or: el Schwarza, a Turíngia, particularment ric; el Mein, el Danubi, l'Inn i l'Isar a Baviera, i encara altres. El Rhin és el que n'ha fornit sempre majors quantitats, fet que la llegenda dels Nibelungs ja esmenta. L'any 1838 existien, encara, en aquesta regió unes 400 explotacions per al rentatge. El valor dels dipòsits existents entre Balle i Mannheim s'evalua en uns 150 milions de marcs-or.

Expedicions russes d'estudis a Mongòlia

El dia 4 de novembre de 1926, l'explorador KOZLOV presentà a la Comissió del Consell de Comissaris del Poble de la Unió Soviètica, el seu raport sobre el resultat dels seus tres anys d'expedicions a través de la república de Tannou-Touva i a Mongòlia.

L'activitat d'aquesta expedició, dirigida pel Sr. KOZLOV, pot dividir-se en dos períodes: per una banda, les investigacions en les muntanyes Noin-Oula i Kantei, les recerques arqueològiques en les valls de Soutszoukte, Tsouroniata i Goutchjirte i l'estudi dels itineraris de Mongòlia a través del Gobi central, i, per altra banda, les recerques en les serres de Khangai i en la depressió dels rius Orkhon i Onguiih-Gol.

El raport del Sr. KOZLOV esmenta lleugerament el primer període, per tal com ja fou objecte d'una publicació per part de l'Acadèmia de Ciències de Leningrad.

Durant el segon període l'expedició recorregué uns 4.000 km, estudiant la regió de Khangai, les estepes i els deserts mongols fins a la ciutat morta de Khara-Khoto; s'efectuaren sondatges en els llacs trobats sobre la ruta, així com nombroses observacions meteorològiques. També és recolliren nombrosos exemplars de fauna i flora del país esmentat.

Per la primavera de 1926, l'expedició es dedicà a exploracions paleontològiques. En aquesta tasca posà al descobert, en la regió nord del Gobi, ossaments fòssils d'animals actualment desapareguts.

Tota una sèrie de sepultures i antics monuments han estat visitats i fotografiats. Les imposants runes del Monestir Oloum-Loumé, les de Lamén-Gueguen han estat objecte d'especial estudi.

Nous sondeigs fets a les runes de Khara-Khoto, visitades per primera vegada pel Sr. KOZLOV en 1909, han posat de manifest la progressiva invasió de sorra. Sobre el camí de Mongòlia l'expedició descobrí sobre el pic Ikhe-Bogdo, des d'on es domina un panorama molt extens, el mausoleu d'un kha.

Finalment, en les muntanyes de Khangai, al peu del massís oriental del Kahn-Kokchoun-Oula, l'expedició descobrí les runes de la ciutat de Chioui-Ouy-tehjek. Una inscripció xinesa gravada sobre una pedra, diu que aquesta vila fou construïda en 1275 per les tropes de Khoubilai-Kahn, que s'apoderà del tron de l'emperador de la Xina.

Aquesta expedició forma part d'un vast programa d'exploracions a Mongòlia de l'Acadèmia de Ciències russa, la qual ha fet recentment donació al Govern de Mongòlia de la primera carta geològica en relleu d'aquest país, establerta d'acord amb les dades fornides per les expedicions geològiques.

Actualment hi ha, encara, en curs l'expedició mèdica i sanitària que dirigeix el Dr. FRANTSOUOV i se'n preparen d'altres per a l'any actual, dirigides pels professors POLYNOV, KOLSTOV, TEPLOUKHOV, KRATHEOVSKI, i d'altres.

La Col·lecció d'insectes del Museu Nacional dels Estats Units

Aquest gran museu ha fet recentment dues adquisicions importants.

El Dr. Wm. SCHAUSS obtingué la suma de 50.000 dòllars per tal de poder adquirir la col·lecció de Lepidòpters de M. DOGNIN, que li ha estat tramesa des de França. Aquesta col·lecció conté 82.000 exemplars de lepidòpters diurns i nocturns, entre els que es troben 3.300 tipus, gairebé tots americans.

Gairebé al mateix temps, el coronel THOS. L. CASEY oferí al Museu la seva rica col·lecció de coleòpters.

Aquestes són les dues adquisicions més importants fetes pel Museu esmentat d'ençà de la seva fundació, si exceptuem les donacions anteriors fetes pel mateix Dr. SCHAUSS.

Acte commemoratiu.

L'èxit que l'any darrer assolí l'expedició C-4 del XIV Congrés Geològic Internacional a la zona volcànica Olot-Girona està a punt de fer cristallitzar l'entusiasme sentit per la geologia en un acte commemoratiu que tindrà lloc a Olot a darrers del proper mes de juny.

En aquest acte, s'honorarà la memòria dels investigadors, tant nacionals com estrangers, que dedicaren des del segle XVIII llur atenció a l'estudi del volcanisme, i d'una manera especial els fills de l'esmentada zona, el gran olotí En F. Xavier BOLÓS, l'iniciador, a darrers d'aquell segle, de l'estudi del volcanisme de les terres gironines; i dels seus seguidors En P. ALSIUS (1874) i Mn. GELABERT (1904). En E. PALUZIE i En J. TEXIDOR (1866), entusiastes investigadors i divulgadors dels estudis volcànics; es farà l'elogi de les Col·leccions locals BOLÓS i GELABERT d'Olot i ALSIUS de Banyoles, i serà commemorada l'Expedició C-4 del XIV Congrés Geològic Internacional a la zona volcànica, a l'ensems que es comentarà la Bibliografia de la mateixa.

La gran labor feta pels valuosos elements que han col·laborat en l'organització de l'acte serà glosada pels Srs. M. SAN MIGUEL DE LA CÁMARA, A. de BOLÓS, F. PUJOLAR i J. MARCET i RIBA; hi prendrà part, probablement, el Dr. D. L. FERNÁNDEZ NAVARRO, catedràtic a la Universitat central i notable investigador del volcanisme.

Les publicacions *Revista d'Olot* i *CIENCIA* amatents a contribuir al progrés de

les ciències geològiques i desitjoses de registrar aquella important fase de la geologia local, recolliran íntegrament la labor feta, la qual serà reunida oportunament en un fascicle titulat: *L'Expedició C-4 del XIV Congrés Geològic Internacional a la zona volcànica Olot-Girona*, treball de col·laboració de tots els que s'hauran interessat en l'acte anunciat.

Els elements de Barcelona, per tal de facilitar l'assistència a l'acte projectat, organitzen un viatge col·lectiu en autocar, que dedicarà especial atenció a la visita de la zona volcànica, resseguint gran part de l'itinerari fet pels congressistes l'any darrer.